

Η εκφορά του ηλεκτρονικού λόγου

Ο όρος εκφορά του λόγου καλύπτει ως γενικός όρος ό,τι καλούμε εκφώνηση ή απόδοση ενός κειμένου από το ραδιόφωνο (και στην τηλεόραση). Πρόκειται για πολύ δύσκολη και σοβαρή υπόθεση, ζήτημα καθοριστικής σημασίας για τον ηλεκτρονικό λόγο. Κάθε εκστόμιση κειμένου από μικρόφωνο δεν αποτελεί και εκφώνηση! Και πάνω απ' όλα δεν αποτελεί ανάγνωση! Πολλοί είναι στις μέρες μας αυτοί που, σε πολλούς ραδιοφωνικούς και τηλεοπτικούς, ιδιωτικούς ιδίως σταθμούς, δεν εκφωνούν αλλά εκφονεύουν τα κείμενα!... Τα εκτελούν εν ψυχρώ και σε όλα τα επίπεδα: το λεξιλογικό, το γραμματικοσυντακτικό και, προπάντων, το φωνητικό και το νοηματικό.

[...] Εκείνο που είναι απαράδεκτο είναι "να εκπέμψεις τα προβλήματά σου" και να τα "μεταδίδεις" σε χιλιάδες, συχνά ανυποψίαστους, ακροατές και τηλεθεατές που εκόντες-άκοντες επηρεάζονται από την εκφορά του λόγου σου. Όταν λειτουργείς δημόσια και απευθύνεσαι –και επηρεάζεις άρα– χιλιάδες ανθρώπους, η εκφορά του λόγου σου παίρνει άλλες διαστάσεις. Ξεπερνά το άτομο. Ο εκφωνητής/παρουσιαστής του δελτίου ειδήσεων ή ο παραγωγός μιας εκπομπής λόγου στο ραδιόφωνο ή στην τηλεόραση δεν είναι ιδιώτης: είναι δημόσιο πρόσωπο. Για την ακρίβεια είναι "δημόσιος λειτουργός", με την έννοια που έχει ο όρος στους "εκπαιδευτικούς λειτουργούς". Ειδικά ως προς τη γλώσσα, αποτελεί τον πιο αποτελεσματικό "δάσκαλο". Αυτόν που με τον λόγο του **επηρεάζει** βαθιά το γλωσσικό αίσθημα ιδίως των, μειωμένης γλωσσικής αντιστάσεως, ακροατών/θεατών, δηλαδή των νεώτερων σε ηλικία ατόμων και των λιγότερο μορφωμένων, μια και το γλωσσικό αίσθημα στηρίζεται κατά πολύ κυρίως στην ακουστική γλωσσική μας εμπειρία. Δεν θα ήταν δε καθόλου υπερβολή να πούμε ότι ένας γνωστός παρουσιαστής, ένας γνωστός δημοσιογράφος, ένας παραγωγός εκπομπής λόγου επηρεάζει τους μαθητές πολύ περισσότερο απ' ό,τι ο δάσκαλός τους στην τάξη, γιατί το "μέσο" του **εξασφαλίζει** υψηλότερο "επικοινωνιακό γόητρο", αν συμβαίνει δε να είναι και ευρύτερα γνωστός ("επώνυμος", όπως λέγεται), γίνεται και "πρότυπο" προς μίμηση για μικρούς και μεγάλους.

Όλα αυτά που λέμε δείχνουν, χωρίς πολλά σχόλια, την τεράστια ευθύνη που έχουν όσοι εκπέμπουν λόγο από τα μέσα, οι φορείς του ηλεκτρονικού λόγου. Όσοι μιλούν από μικρόφωνο κατ' επάγγελμα, πέρα από μια γενικότερη παιδεία που αποτελεί προϋπόθεση για τα πάντα, χρειάζονται και μια ειδική εκπαίδευση. Εκπαίδευση στην εκφορά του λόγου και εξοικείωση με τα προβλήματά της, θεωρητικά και πρακτικά. Όχι απλή ορθοφωνία –γιατί δεν είναι μόνον εκεί το πρόβλημα. Εκπαίδευση στην καλύτερη γνώση των κανόνων και των μηχανισμών λειτουργίας της γλώσσας γενικότερα και της ελληνικής γλώσσας ειδικά: εννοώ τη γραμματική και συντακτική δομή της γλώσσας μας. Και, πάνω απ' όλα, εκπαίδευση σ' αυτό που είναι και το δυσκολότερο στην εκφορά ενός κειμένου: στη νοηματική και "κατ' ήθος" ανάγνωση ή εκφώνηση του κειμένου.

Όχι μόνο η παραγωγή (το γράψιμο ενός κειμένου) αλλά και η προφορική αναπαραγωγή του (η εκφώνηση ενός κειμένου) έχει καθαρώς χαρακτήρα δημιουργίας. Κι αυτό γιατί η εκφώνηση ενός κειμένου, με νοηματική **πληρότητα** και επικοινωνιακή αποτελεσματικότητα, ώστε να "πιάσει" τον αναγνώστη, είναι σύνθετη πνευματική διεργασία που προϋποθέτει απόλυτη κατανόηση του περιεχομένου του κειμένου,

διάγνωση των προθέσεων του συντάκτη του κειμένου και του όλου πνεύματος του κειμένου και συγχρόνως πλήρη γνώση της γλώσσας του κειμένου σε όλα τα επίπεδα. Η ανάγνωση δηλ. ενός κειμένου είναι, αναπόφευκτα, και ερμηνεία του κειμένου, πράγμα που προϋποθέτει πλήρη κατανόηση του κειμένου.

Επομένως, όταν η εκφορά του λόγου γίνεται από ανθρώπους οι οποίοι είναι θεωρητικά ενημερωμένοι, πρακτικά εξασκημένοι και κάτοχοι της ελληνικής γλώσσας, κι όταν η εκφορά του λόγου έχει προετοιμαστεί με κατάλληλη επεξεργασία των κειμένων που θα εκφωνηθούν (γνωρίζω, βεβαίως, τις πρακτικές **δυσχέρειες** που υπάρχουν στα μέσα με την πίεση του χρόνου), τότε μπορεί πραγματικά να εξασφαλιστεί υψηλή ποιότητα εκφώνησης που θα λειτουργεί και ως πρότυπο λόγου. Εδώ προϋποθέτω, βεβαίως, ότι ανάλογη επεξεργασία και **μέριμνα** έχει υπάρξει και για τη σύνταξη των κειμένων που θα εκφωνηθούν. Γιατί ένα αδύνατο, αδούλευτο ή κακό κείμενο δεν μπορεί, φυσικά, να γίνει καλό κατά την εκφώνησή του!...

Γεώργιος Μπαμπινιώτης, Πηγή: www.babiniotis.gr, (Διασκευασμένο κείμενο)

ΘΕΜΑΤΑ

A1. Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη του κειμένου που σας δόθηκε (100-120 λέξεις).

(μονάδες 25)

B1. «Ο εκφωνητής/παρουσιαστής [...] είναι "δημόσιος λειτουργός", με την έννοια που έχει ο όρος στους "εκπαιδευτικούς λειτουργούς".»: να σχολιάσετε το παραπάνω χωρίο σε μια παράγραφο 100-120 λέξεων.

(μονάδες 11)

B2. Το παραπάνω κείμενο είναι άρθρο. Να επιβεβαιώσετε την παραπάνω άποψη, τεκμηριώνοντας με τρία (3) στοιχεία μέσα από το κείμενο.

(μονάδες 6)

B3.α) Να δικαιολογήσετε την αξιοποίηση β'ενικού και α' πληθυντικού ρηματικού προσώπου από τον συγγραφέα, αφού εντοπίσετε ενδεικτικά ένα παράδειγμα για κάθε περίπτωση μέσα από το κείμενο.

β) Να δικαιολογήσετε στα παρακάτω χωρία τη χρήση των σημείων στίξεως από τον συγγραφέα :

- Πολλοί είναι στις μέρες μας αυτοί που, σε πολλούς ραδιοφωνικούς και τηλεοπτικούς, ιδιωτικούς ιδίως σταθμούς, δεν εκφωνούν αλλά εκφονεύουν τα κείμενα!... (θαυμαστικό και αποσιωπητικά)
- Για την ακρίβεια είναι "δημόσιος λειτουργός" (εισαγωγικά)
- Ειδικά ως προς τη γλώσσα, αποτελεί τον πιο αποτελεσματικό "δάσκαλο". (εισαγωγικά)
- όταν η εκφορά του λόγου έχει προετοιμαστεί με κατάλληλη επεξεργασία των κειμένων που θα εκφωνηθούν (γνωρίζω, βεβαίως, τις πρακτικές δυσχέρειες που υπάρχουν στα μέσα με την πίεση του χρόνου), τότε μπορεί πραγματικά να εξασφαλιστεί υψηλή ποιότητα εκφώνησης που θα λειτουργεί και ως πρότυπο λόγου. (παρένθεση)

(μονάδες 9)

B4. α) Να γράψετε από ένα συνώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **επιρεάζει, εξασφαλίζει, πληρότητα, δυσχέρειες, μέριμνα.**

β) Να εντοπίσετε στο κείμενο δύο (2) λέξεις/ φράσεις με μεταφορική σημασία και στη συνέχεια να γράψετε δύο (2) προτάσεις αξιοποιώντας σε καθεμιά από αυτές τις λέξεις/ φράσεις που εντοπίσατε, χρησιμοποιώντας τις, όμως, με την κυριολεκτική τους σημασία.

(μονάδες 9)

Γ1. Ο συγγραφέας αναδεικνύει το χαμηλό επίπεδο του δημοσιογραφικού λόγου στα ηλεκτρονικά μέσα. Ποιες επιδράσεις έχει γενικότερα ο λόγος των Μ.Μ.Ε. στη διαμόρφωση της γλώσσας των νέων και με ποιους τρόπους μπορούν να γνωρίσουν καλύτερα τη γλώσσα τους; Το κείμενό σας θα δημοσιευτεί στην ιστοσελίδα της σχολικής σας εφημερίδας. (500-600 λέξεις)

(μονάδες 40)

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A1. Ο συγγραφέας αναφέρεται στη γλώσσα που χρησιμοποιείται στον ηλεκτρονικό Τύπο. Αρχικά, επισημαίνεται η προβληματική απόδοση κειμένου από τα ηλεκτρονικά μέσα, καθώς ο λόγος εκφέρεται συνήθως με πολλά λάθη από τους πομπούς. Όμως, ο ρόλος του εκφωνητή ή του παρουσιαστή είναι ανάλογος με εκείνον του δασκάλου, αφού, ιδιαίτερα οι νέοι, επηρεάζονται ακουστικά από τη γλώσσα που αξιοποιείται. Επομένως, αναδεικνύεται η ευθύνη των φορέων του ηλεκτρονικού λόγου, για τους οποίους ο συγγραφέας υποστηρίζει πως απαιτείται ιδιαίτερη γλωσσική εκπαίδευση, με στόχο την εξασφάλιση νοηματικής και επικοινωνιακής αρτιότητας στην εκφορά του λόγου. Τέλος, γίνεται σαφές πως απαιτείται γλωσσικό υπόβαθρο σε θεωρητικό και πρακτικό επίπεδο για τους ανθρώπους που εκφωνούν στα ηλεκτρονικά μέσα, με δεδομένη, ωστόσο, την ύπαρξη καλά φροντισμένου κειμένου.

B1. Στις σύγχρονες κοινωνίες, οι νέοι διαποτίζονται από τον λόγο των ηλεκτρονικών μέσων, ώστε ο ρόλος των φορέων του να καθίσταται καταλυτικός στη διαμόρφωση του γλωσσικού τους αισθητηρίου. Ιδιαίτερώς, οι εκφωνητές ή παρουσιαστές, ως πρότυπα, συμβάλλουν στην εξάπλωση και επικράτηση της γλώσσας, τόσο σε επίπεδο μορφολογικό όσο και σε νοηματικό, επηρεάζοντας τους νέους. Άλλωστε, οι νέοι, ζώντας στην εποχή της ραγδαίας ανάπτυξης της τεχνολογίας και αξιοποιώντας τεχνολογικά επιτεύγματα στην καθημερινότητά τους, όπως ο ηλεκτρονικός υπολογιστής, είναι λογικό να έλκονται από τη δύναμη και την αμεσότητα της εικόνας και του ήχου και να επιλέγουν τα ηλεκτρονικά μέσα ως πηγές πληροφόρησης, επικοινωνίας και ψυχαγωγίας. Έτσι, τα ηλεκτρονικά μέσα, μέσω φορέων του λόγου, εκτός του σημαντικού ρόλου που διαδραματίζουν στη διαμόρφωση της κοινής γνώμης, συνιστούν και εργαλείο γλωσσικής παιδείας.

B2. Το παραπάνω κείμενο είναι άρθρο. Στοιχείο που αποδεικνύει την παραπάνω θέση είναι, αρχικά, το γεγονός ότι ο αρθρογράφος εκφράζει τις απόψεις του για κάποιο επίκαιρο, σοβαρό, εκπαιδευτικό θέμα, της προβληματικής απόδοσης κειμένου από τα ηλεκτρονικά μέσα («Πολλοί είναι στις μέρες μας αυτοί που, σε πολλούς ραδιοφωνικούς και τηλεοπτικούς, ιδιωτικούς ιδίως σταθμούς, δεν εκφωνούν αλλά εκ-φονεύουν τα κείμενα!...»). Επιπλέον, επισημαίνεται η κυριαρχία της αναφορικής χρήσης της γλώσσας (π.χ.: «Κάθε εκστόμιση κειμένου από μικρόφωνο δεν αποτελεί και εκφώνηση! Και πάνω απ' όλα δεν αποτελεί ανάγνωση») και, τέλος, η επικράτηση της τριτοπρόσωπης διατύπωσης που προσδίδει την απαραίτητη αντικειμενικότητα στο άρθρο (π.χ.: «Όσοι μιλούν από μικρόφωνο κατ' επάγγελμα, πέρα από μια γενικότερη παιδεία που αποτελεί προϋπόθεση για τα πάντα, χρειάζονται και μια ειδική εκπαίδευση»).

B3. α) Αρχικά, ο συγγραφέας αξιοποιεί το β' ενικό πρόσωπο (π.χ.: «λειτουργείς», «απευθύνεσαι» 2^{ης}) δίνοντας, κατ' αυτόν τον τρόπο την εντύπωση συνομιλίας, διαλόγου στο κείμενό του, με αποτέλεσμα να γίνεται πιο παραστατικός στα νοήματά του και πιο επικοινωνιακός.

Επιπλέον, αξιοποιώντας το α΄ πληθυντικό ρηματικό πρόσωπο (π.χ.: «καλούμε» 1^{ης}, «λέμε» 3^{ης}), ο συγγραφέας εντάσσει τον εαυτό του μέσα στο ευρύτερο σύνολο των ατόμων που τους προβληματίζει το συγκεκριμένο θέμα, ευαισθητοποιώντας, έτσι, τον αναγνώστη με ένα αμεσότερο τρόπο, ενώ ο λόγος αποκτά συλλογικότητα και καθολικότητα.

β) – Στο πρώτο παράδειγμα, ο συγγραφέας χρησιμοποιεί το θαυμαστικό για να δηλώσει ειρωνεία και δυσάρεστη έκπληξη, ενώ με τα αποσιωπητικά υποδηλώνεται ένα υπονοούμενο (η κακή ποιότητα του λόγου που εκφωνείται από τα ηλεκτρονικά μέσα).

- Στο δεύτερο παράδειγμα, αξιοποιούνται τα εισαγωγικά, γιατί περικλείουν λέξεις ειδικής σημασίας, που χρησιμοποιούνται ως ειδικό λεξιλόγιο.

- Στην τρίτη περίπτωση, ο συγγραφέας χρησιμοποιεί εισαγωγικά γιατί μιλάει μεταφορικά.

- Στο τέταρτο παράδειγμα, αξιοποιείται η παρένθεση στην οποία περικλείεται μια πρόσθετη πληροφορία, ένα σχόλιο του συγγραφέα.

B4. α) επηρεάζει= επιδρά

εξασφαλίζει= εξοικονομεί

πληρότητα= αρτιότητα

δυσχέρειες= δυσκολίες

μέριμνα= φροντίδα

β) Ενδεικτικά παραδείγματα μεταφορικής χρήσης της γλώσσας που χρησιμοποιεί ο συγγραφέας είναι τα ακόλουθα:

- 1^{ης}: «τα εκτελούν εν ψυχρώ» (τα κείμενα)

- 2^{ης}: «το γλωσσικό αίσθημα στηρίζεται κατά πολύ κυρίως στην ακουστική γλωσσική μας εμπειρία».

Προτάσεις όπου τα παραπάνω παραδείγματα αξιοποιούνται κυριολεκτικά:

- Οι τρομοκράτες εκτελέστηκαν εν ψυχρώ από το σώμα των ενόπλων αστυνομικών, κατά την επιτυχή τους έφοδο στον χώρο ομηρίας των αθώων πολιτών.

- Το κτήριο του Μουσείου της Ακρόπολης στηρίζεται σε υπερυψωμένους πυλώνες, θεμελιωμένους ανάμεσα στα αρχαία ευρήματα, για τη βέλτιστη προστασία του αρχαιολογικού χώρου.

Γ. Επικοινωνιακό πλαίσιο έκθεσης: Άρθρο. Απαραίτητη η χρήση τίτλου στην αρχή του κειμένου. Ύφος - Γλώσσα: αποφεύγουμε τα περίπλοκα εκφραστικά σχήματα, στηριζόμαστε στην αναφορική χρήση της γλώσσας, γράφουμε σε γ' πρόσωπο, ουδετερότητα, αντικειμενικότητα, σοβαρότητα.

Πρόλογος: Είναι γεγονός ότι στη σύγχρονη εποχή τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης (Μ.Μ.Ε.) διαδραματίζουν καταλυτικό ρόλο στη διαμόρφωση της κοινής γνώμης, καθορίζοντας σε μεγάλο βαθμό τα πρότυπα κοινωνικής συμπεριφοράς. Βασική παράμετρος αυτών των προτύπων είναι και η γλώσσα, ιδιαίτερος, μάλιστα, για τους νέους, καθώς οι εκφωνητές ή παρουσιαστές των ηλεκτρονικών μέσων, λόγω της αναγνωρισιμότητάς τους και του κοινωνικού τους κύρους, επηρεάζουν βαθιά με τον λόγο τους, που συχνά εκλαμβάνεται ως de facto «ορθός». Αξίζει, λοιπόν, να μελετηθούν λεπτομερέστερα οι επιδράσεις του δημοσιογραφικού λόγου στους νέους και να εντοπιστούν τρόποι ουσιαστικής επαφής με τη γλώσσα τους.

Κύριο μέρος:

1^ο ζητούμενο: «Ποιες επιδράσεις έχει ο λόγος των Μ.Μ.Ε. στη διαμόρφωση της γλώσσας των νέων;»

- Η γλώσσα κατακρεουργείται, αφού οι ακυριολεξίες, οι βαρβαρισμοί και οι σολοικισμοί είναι συνήθη φαινόμενα, γεγονός που αποδεικνύει το χαμηλό πνευματικό και γλωσσικό επίπεδο δημοσιογράφων. Πολλές φορές οι δημοσιογράφοι προκαλούν μεταβολές και προσαρμογές της γλώσσας στις δικές τους ανάγκες, επιβάλλοντας μέχρι και αλλαγές στο συντακτικό και τη γραμματική.
- Λόγω της δύναμης του ηλεκτρονικού λόγου, διαμορφώνεται ένα πλαίσιο ενημέρωσης σε παγκόσμιο επίπεδο, όπου υιοθετούνται άκριτα ξένες λέξεις, με αποτέλεσμα να παραγκωνίζεται η ελληνική γλώσσα. Σε πιο στενή κλίμακα, υποβαθμίζεται συχνά και η σημασία των τοπικών διαλέκτων, αφού προβάλλεται μια ενιαία και συχνά ισοπεδωτική αντίληψη περί «ορθής» χρήσης της γλώσσας.
- Χρησιμοποιούνται νεολογισμοί, συνθηματικός λόγος, αρτικόλεξα –ιδιαίτερος μάλιστα στη διαφήμιση- που αντιτίθενται στη γλωσσική νόρμα και αλλοιώνουν την καθιερωμένη σημασία των λέξεων. Κατ' επέκταση, οι νέοι καταγιγίζονται με μηνύματα και μετατρέπονται σε θύματα προπαγάνδας, μαζοποίησης, ετεροκατεύθυνσης, ενώ η σκέψη τους συρρικνώνεται, καθώς η σχέση γλώσσας και σκέψης είναι άρρηκτη.
- Οι στερεότυπες εκφράσεις, σε συνδυασμό με την κατάχρηση της μεταφοράς και με την υπερβολή στην έκφραση παράγουν μια «πληθωριστική» γλώσσα και λειτουργούν, τελικά, εις βάρος της ίδιας της πληροφορίας αλλά και των

εκφραστικών μέσων της γλώσσας. Έτσι, οι πραγματικές ειδήσεις, κρυμμένες συχνά πίσω από κραυγαλέους και ταυτόχρονα χλιοειπωμένους τίτλους, δύσκολα κατορθώνουν να διεισδύσουν στην αντίληψη των νέων.

2^ο ζητούμενο: «... και με ποιους τρόπους μπορούν να γνωρίσουν καλύτερα τη γλώσσα τους; (οι νέοι)»

- Ο ρόλος του σχολείου κρίνεται ουσιώδους σημασίας, καθώς οφείλει να φέρει τους νέους σε επαφή με τις γλωσσικές τους ρίζες, χωρίς πνεύμα σχολαστικισμού ή τυπολατρίας. Πιο συγκεκριμένα, απαιτείται να αναδείξει με ελκυστικό και προσιτό τρόπο το λεξιλογικό της πλούτο, να οδηγήσει σε εμπέδωση της γνώσης των γραμματικών δομών και των συντακτικών λειτουργιών της γλώσσας, στην εξοικείωση με την σωστή ορθογραφία των λέξεων, σε καλύτερη γνωριμία με τους τρόπους οργάνωσης και σύνθεσης κειμένων και γενικότερα να τονωθεί το ενδιαφέρον τους για την γλώσσα. Ιδιαίτερως ο ρόλος του δασκάλου θεωρείται σημαντικός, καθώς μέσα από την ανάπτυξη διαλόγου και τη διαμόρφωση ενός πλαισίου ελεύθερης έκφρασης και σεβασμού του πλουραλισμού, θα ευνοηθεί η γλωσσική καλλιέργεια των μαθητών.
- Οι νέοι πρέπει να έρθουν σε επαφή με το βιβλίο. Μέσω της ανάγνωσης βιβλίων, ιδιαιτέρως με την εμβάθυνση στο περιεχόμενο των λογοτεχνικών βιβλίων, οι νέοι εξοικειώνονται με την ελληνική γλώσσα, ενώ βελτιώνεται το λεξιλόγιό τους. Επιπλέον, καθίστανται ικανοί να εκφράζονται με σαφήνεια, ακριβολογία και λιτότητα, αποφεύγοντας ανούσιους πλατειασμούς και περιττές αναφορές. Τέλος, δύνανται να επιχειρηματολογούν με ευκρίνεια και πειθώ.
- Η οικογένεια μπορεί να παρέχει τα κατάλληλα πνευματικά ερεθίσματα στα νεαρά μέλη της, γεγονός που θα διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο τις επιλογές τους, να ασκεί ορθή γλωσσική αγωγή, κυρίως μέσα από τον ορθό λόγο της καθημερινής επικοινωνίας και το διάλογο, να καλλιεργεί την αγάπη για το βιβλίο και όχι απλώς τη χρησιμοθηρική αντίληψη που οδηγεί στην επαγγελματική αποκατάσταση.
- Τα Μ.Μ.Ε. επιβάλλεται να χρησιμοποιούν ορθά τη γλώσσα στη διαδικασία σύνταξης των κειμένων και στη μετάδοση ειδήσεων. Να αποφεύγουν τον εντυπωσιοθηρικό λόγο, τις εξεζητημένες ή λαϊκίστικες εκφράσεις που λειτουργούν παραμορφωτικά στο περιεχόμενο της γλώσσας. Επιπλέον, να συμπεριλάβουν στο πρόγραμμα τους ειδικές εκπομπές, σχετικές με τη γλώσσα, μεταξύ αυτών και εκείνες που συνδυάζουν τη γλωσσική άσκηση με την ψυχαγωγία, ώστε να είναι πιο προσιτές στους νέους. Παράλληλα, μπορούν να περιορίσουν τις ξενόγλωσσες τηλεοπτικές σειρές ή να τις μεταγλωττίσουν. Τέλος, να αναβαθμίσουν, γενικότερα, τα προγράμματα τους, ώστε να αναδεικνύουν πνευματικά ενδιαφέροντα και να συμβάλουν στην πνευματική καλλιέργεια του δέκτη.
- Το κράτος θα μπορούσε να εμπλουτίσει τις βιβλιοθήκες με νέα βιβλία, ικανά να προσελκύσουν ένα μεγάλο μέρος των νεαρών μελών του και να καλλιεργήσουν την αγάπη τους για το βιβλίο.
- Σε ατομικό επίπεδο, οι νέοι οφείλουν να συνειδητοποιήσουν την αξία της γλώσσας για την ορθή έκφραση σκέψεων και συναισθημάτων και τη

διατήρηση της εθνικής τους ταυτότητας. Μέσω της αυτομόρφωσης και της αξιοποίησης του ελεύθερου χρόνου για ανάγνωση βιβλίων μπορεί να βελτιώσουν σε σημαντικό βαθμό τη γλωσσική τους κατάρτιση. Σαφώς, πρέπει να προβούν και σε επανιεράρχηση των αξιών, σύμφωνα με την οποία η πνευματική και συνακόλουθη γλωσσική καλλιέργεια θα αποτελεί μείζονα προτεραιότητά τους.

- **Επίλογος:** Καταληκτικά, είναι εμφανές πως οι νέοι, στρεφόμενοι για ενημέρωση και ψυχαγωγία στα Μ.Μ.Ε., που συμβαδίζουν με το νεαρό της ηλικίας τους ως σύγχρονα επιτεύγματα της τεχνολογίας, επηρεάζονται από την γλώσσα που αξιοποιείται. Επιβάλλεται, ωστόσο, να προωθηθεί μια ευρύτερη γλωσσική καλλιέργεια για τους νέους και να ενεργοποιηθούν άμεσα οι αρμόδιοι φορείς, προκειμένου να ανθίσει σε βάθος η γλώσσα των νέων.

Επιμέλεια: Παντερή Αναστασία